

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2004
IV. volební období

756

Návrh

poslanců Jaromíra Talíře, Taťány Fischerové, Evy Novákové, Anny Čurdové, Ladislava Skopala a Hany Šedivé

na vydání

zákona o rozhlasových a televizních poplatcích

Zákon

ze dne _____ 2004,

o rozhlasových a televizních poplatcích

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky

ČÁST PRVNÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon stanoví předmět poplatků, poplatníka, základ, výši a způsob placení rozhlasových a televizních poplatků a evidenci poplatníků. Rozhlasový poplatek slouží k financování veřejné služby Českého rozhlasu¹⁾. Televizní poplatek slouží k financování veřejné služby České televize²⁾.

§ 2

Předmět poplatků

(1) Rozhlasový poplatek se platí ze zařízení technicky způsobilého k individuálně volitelné reprodukci rozhlasového vysílání bez ohledu na způsob příjmu (dále jen „rozhlasový přijímač“). Toto zařízení se považuje za rozhlasový přijímač i v případě, že si jej poplatník upraví k jinému účelu.

(2) Televizní poplatek se platí ze zařízení technicky způsobilého k individuálně volitelné reprodukci televizního vysílání bez ohledu na způsob příjmu (dále jen „televizní přijímač“). Toto zařízení se považuje za televizní přijímač i v případě, že si jej poplatník upraví k jinému účelu.

(3) Ze zařízení technicky způsobilého k individuálně volitelné reprodukci rozhlasového i televizního vysílání se platí rozhlasový poplatek i televizní poplatek.

(4) Rozhlasovému nebo televiznímu poplatku nepodléhají:

- a) telekomunikační zařízení vyrobená výhradně k technické kontrole rozhlasového a televizního vysílání,
- b) rozhlasové nebo televizní přijímače, které tvoří součást sbírek muzejní povahy zapsaných v centrální evidenci sbírek³⁾.

§ 3

Poplatník

(1) Poplatníkem rozhlasového poplatku je fyzická osoba nebo právnická osoba, která vlastní rozhlasový přijímač. Jestliže drží⁴⁾ nebo z jiného právního důvodu alespoň 1 měsíc užívá rozhlasový přijímač fyzická osoba nebo právnická osoba, která není jeho vlastníkem, je poplatníkem tato osoba.

(2) Poplatníkem televizního poplatku je fyzická osoba nebo právnická osoba, která vlastní televizní přijímač. Jestliže drží⁴⁾ nebo z jiného právního důvodu alespoň 1 měsíc užívá televizní přijímač fyzická osoba nebo právnická osoba, která není jeho vlastníkem, je poplatníkem tato osoba.

(3) Je-li rozhlasový nebo televizní přijímač příslušenstvím dopravního prostředku, poplatníkem je provozovatel dopravního prostředku.

(4) Jestliže je fyzická osoba nebo právnická osoba odběratelem elektřiny připojeným k distribuční soustavě⁵⁾, považuje se za poplatníka rozhlasového a televizního poplatku, pokud se neprokáže opak.

(5) Pro účely tohoto zákona je organizační složka státu a územního samosprávného celku považována za právnickou osobu.

§ 4

Osvobození od rozhlasového a televizního poplatku

(1) Od rozhlasového a televizního poplatku jsou osvobozeni:

- a) osoby jiných států, které požívají výsad a imunit podle mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána⁶⁾,
- b) cizinci, kteří nemají na území České republiky trvalý nebo dlouhodobý pobyt⁷⁾,
- c) Český rozhlas a Česká televize,
- d) Rada pro rozhlasové a televizní vysílání,
- e) držitelé licence⁸⁾ opravňující k rozhlasovému vysílání, jde-li o rozhlasový poplatek,
- f) držitelé licence⁸⁾ opravňující k televiznímu vysílání, jde-li o televizní poplatek,
- g) osoby s úplnou nebo praktickou slepotou obou očí a osoby s oboustrannou úplnou nebo praktickou hluchotou⁹⁾, pokud jsou osaměle žijící; osvobozeny jsou tyto osoby rovněž v případě, kdy žijí společně v jedné domácnosti.

(2) Od rozhlasového a televizního poplatku je dále osvobozena fyzická osoba,

- a) jde-li o jednotlivce, jehož čistý příjem za uplynulé kalendářní čtvrtletí je nižší než 1,4 násobek životního minima¹⁰⁾,
- b) žije-li v téže domácnosti s dalšími osobami a součet jejího čistého příjmu a čistých příjmů těchto osob za uplynulé kalendářní čtvrtletí je nižší než 1,4 násobek životního minima osob žijících v této domácnosti.¹⁰⁾

Při zjišťování příjmů se postupuje podle zvláštního zákona.¹⁰⁾

(3) Účinky nově vzniklého nároku na osvobození podle odstavce 1 nastávají prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž důvod pro toto osvobození vznikl.

Účinky nově vzniklého nároku na osvobození podle odstavce 2 nastávají prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž poplatník oznámí a doloží České televizi nebo Českému rozhlasu (dále jen „provozovatel vysílání ze zákona“), nebo jiné osobě, kterou provozovatel vysílání ze zákona určí (dále jen "pověřená osoba"), okolnosti odůvodňující osvobození; účinky tohoto osvobození končí posledním dnem měsíce, v němž zanikly okolnosti odůvodňující toto osvobození, nejpozději však uplynutím 6 kalendářních měsíců ode dne, kdy nastaly účinky nároku na osvobození. Fyzická osoba, na kterou se osvobození podle odstavce 2 vztahuje, je povinna provozovateli vysílání ze zákona, popřípadě pověřené osobě písemně doložit okolnosti prokazující osvobození.

§ 5

Základ poplatků

(1) Poplatník, který je fyzickou osobou, platí rozhlasový poplatek z jednoho rozhlasového přijímače a televizní poplatek z jednoho televizního přijímače, a to i v případě, že jich vlastní, drží nebo z jiného právního důvodu užívá více včetně rozhlasového nebo televizního přijímače, který je příslušenstvím jím provozovaného dopravního prostředku.

(2) Rozhlasový poplatek neplatí poplatník žijící ve společné domácnosti¹¹⁾ s poplatníkem rozhlasového poplatku, který splnil oznamovací povinnost uloženou v § 8 odst. 2. Televizní poplatek neplatí poplatník žijící ve společné domácnosti¹¹⁾ s poplatníkem televizního poplatku, který splnil oznamovací povinnost uloženou v § 8 odst. 2.

(3) Poplatník, který je fyzickou osobou, která je podnikatelem¹²⁾, platí rozhlasový nebo televizní poplatek z každého rozhlasového nebo televizního přijímače, který používá k podnikání nebo v souvislosti s ním; tím není dotčena povinnost platit poplatky podle ustanovení odstavce 1.

(4) Poplatník, který je právnickou osobou, platí rozhlasový poplatek z každého rozhlasového přijímače a televizní poplatek z každého televizního přijímače.

(5) Poplatník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou, která je podnikatelem¹²⁾ a v rámci podnikání vyrábí, opravuje nebo prodává rozhlasové nebo televizní přijímače, neplatí rozhlasový nebo televizní poplatek z těchto rozhlasových nebo televizních přijímačů; má-li taková osoba provozovny určené k výkonu této činnosti, platí rozhlasový nebo televizní poplatek z počtu rozhlasových nebo televizních přijímačů, který odpovídá počtu těchto provozoven. Tím není dotčena povinnosti platit poplatky podle odstavců 1 až 4.

(6) Změny v základu rozhlasového nebo televizního poplatku jsou účinné od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž k těmto změnám došlo.

§ 6 Výše poplatku

(1) Měsíční výše rozhlasového poplatku činí 45 Kč, měsíční výše televizního poplatku činí 100 Kč, nestanoví-li vláda nařízením podle odstavce 2 nebo 3 vyšší měsíční výši rozhlasového nebo televizního poplatku.

(2) Pokud meziroční míra inflace k poslednímu měsíci kalendářního roku (dále jen "meziroční míra inflace") dosáhne alespoň 3 %, zvýší vláda nařízením měsíční výši rozhlasového a televizního poplatku o tolik procent, kolik činí meziroční míra inflace, a to s účinností k 1. červenci následujícího kalendářního roku.

(3) Nedosáhne-li meziroční míra inflace alespoň 3 %, zvýší vláda nařízením měsíční výši rozhlasového a televizního poplatku o tolik procent, kolik činí součet meziročních měr inflace od kalendářního roku, v němž došlo k poslednímu zvýšení měsíční výše rozhlasového a televizního poplatku, pokud součet meziročních měr inflace za toto období přesáhne 3 %. Vláda v takovém případě zvýší měsíční výši rozhlasového a televizního poplatku s účinností k 1. červenci následujícího kalendářního roku.

(4) Při výpočtu zvýšení měsíční výše rozhlasového a televizního poplatku podle odstavců 2 a 3 se výše meziroční míry inflace a jejich součet zaokrouhluje na desetiny procenta nahoru a nová výše rozhlasového a televizního poplatku se zaokrouhluje na celé koruny dolů.

§ 7 Placení poplatků

(1) Poplatník platí rozhlasový poplatek Českému rozhlasu a televizní poplatek České televizi buď přímo, nebo prostřednictvím pověřené osoby.

(2) Je-li poplatníkem fyzická osoba, je rozhlasový nebo televizní poplatek splatný nejpozději do patnáctého dne každého kalendářního měsíce. První platba rozhlasového nebo televizního poplatku je splatná nejpozději do patnáctého dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž se fyzická osoba stala poplatníkem.

(3) Je-li poplatníkem fyzická osoba, která je podnikatelem¹²⁾ nebo právnická osoba, rozhlasový nebo televizní poplatek se platí čtvrtletně nejpozději do patnáctého dne prvního měsíce každého kalendářního čtvrtletí. Poprvé se rozhlasový nebo televizní poplatek platí počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, v němž se taková osoba stala poplatníkem, až do konce příslušného kalendářního čtvrtletí v měsíční výši a je splatný nejpozději do patnáctého dne příslušného kalendářního měsíce.

(4) Poplatník může po dohodě s provozovatelem vysílání ze zákona, popřípadě pověřenou osobou zaplatit rozhlasový nebo televizní poplatek předem za více kalendářních měsíců nebo čtvrtletí, nejdéle však za 1 kalendářní rok.

(5) Odhlásí-li se osoba z evidence poplatníků nebo sníží-li poplatník počet evidovaných rozhlasových nebo televizních přijímačů, zaplatí rozhlasový nebo televizní poplatek v původní výši rovněž za měsíc, v němž k takové změně došlo. Případné přeplatky provozovatel vysílání ze zákona, popřípadě pověřená osoba vrátí.

§ 8

Evidence poplatníků

(1) Český rozhlas je správcem¹³⁾ evidence poplatníků rozhlasového poplatku, Česká televize je správcem¹³⁾ evidence poplatníků televizního poplatku. Provozovatel vysílání ze zákona vede evidenci poplatníků, pokud k tomu nezmocní pověřenou osobu, která je v takovém případě zpracovatelem¹³⁾ evidence poplatníků.

(2) Poplatník je povinen oznámit provozovateli vysílání ze zákona, popřípadě pověřené osobě, že se stal poplatníkem, a to do 15 dnů ode dne, kdy se jím stal; tento den je poplatník povinen uvést v oznámení. Tato oznamovací povinnost se nevztahuje na osoby osvobozené od rozhlasového nebo televizního poplatku podle § 4 odst. 1 a poplatníky, kteří podle § 5 odst. 2 neplatí rozhlasový nebo televizní poplatek.

(3) Poplatník je v oznámení podle odstavce 2 dále povinen uvést:

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, místo trvalého pobytu, u cizinců popřípadě dlouhodobého pobytu a datum narození, jde-li o fyzickou osobu,
- b) jméno a příjmení, popřípadě obchodní firmu, místo podnikání, identifikační číslo a předmět podnikání, jde-li o fyzickou osobu, která je podnikatelem,
- c) obchodní firmu nebo název, právní formu, sídlo, identifikační číslo a předmět činnosti, jde-li o právnickou osobu,
- d) název, sídlo a identifikační číslo, jde-li o organizační složku státu nebo územního samosprávného celku.

(4) Poplatník podle § 5 odst. 3 a 4 je v oznámení podle odstavce 2 povinen vedle údajů uvedených v odstavci 3 uvést počet rozhlasových nebo televizních přijímačů, které jsou základem rozhlasového nebo televizního poplatku a adresu, kde jsou umístěny.

(5) Poplatník podle § 5 odst. 5 je v oznámení podle odstavce 2 povinen vedle údajů uvedených v odstavci 3 uvést počet a adresu provozoven určených k výrobě, opravě nebo prodeji rozhlasových nebo televizních přijímačů.

(6) Poplatník je povinen písemně oznámit provozovateli vysílání ze zákona, popřípadě pověřené osobě změny ve skutečnostech uvedených v odstavcích 3 až 5 do 15 dnů ode dne, kdy změna nastala.

(7) Fyzická osoba, u které nastaly účinky osvobození od rozhlasového a televizního poplatku podle § 4 odst. 2, je povinna oznámit zánik okolností odůvodňujících osvobození do 15 dnů ode dne jejich vzniku.

(8) Z evidence poplatníků rozhlasového nebo televizního poplatku je povinna se odhlásit osoba zde evidovaná, která:

- a) přestala být poplatníkem podle tohoto zákona,
- b) se stala osvobozenou podle § 4 odst. 1,
- c) podle § 5 odst. 2 neplatí rozhlasový nebo televizní poplatek,

a to do 15 dnů ode dne, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující odhlášení. Při odhlášení je povinna připojit písemné čestné prohlášení potvrzující, že nastala některá z těchto skutečností.

Odhlašuje-li se z evidence poplatníků fyzická osoba, která podle § 5 odst. 2 neplatí rozhlasový nebo televizní poplatek, je v čestném prohlášení povinna dále uvést jméno, popřípadě jména a příjmení, datum narození a adresu trvalého pobytu, u cizinců popřípadě dlouhodobého pobytu poplatníka, s nímž žije ve společné domácnosti¹¹⁾ a který splnil oznamovací povinnost podle § 8 odst. 2.

(9) Provozovatel vysílání ze zákona je za účelem kontroly dodržování tohoto zákona oprávněn zjišťovat údaje o neevidovaných poplatnících a vést jejich evidenci. Provozovatel vysílání ze zákona je povinen zlikvidovat osobní údaje, které takto získal o osobě, která není poplatníkem, a to bez zbytečného odkladu poté, kdy to zjistil. Jestliže zvláštní právní předpis stanoví, že podmínkou poskytnutí informací z informačního systému veřejné správy je prokázání právního zájmu žadatele o informace¹⁴⁾, považuje se tato podmínka za splněnou v případě výkonu oprávnění provozovatele vysílání ze zákona podle tohoto odstavce.

(10) Provozovatel distribuční soustavy¹⁵⁾ je povinen na požádání sdělit provozovateli vysílání ze zákona, se kterými odběrateli uzavřel smlouvu o dodávce elektřiny. Provozovatel distribuční soustavy předá do 30 dnů ode dne doručení žádosti vedle adresy odběrného místa následující údaje: jméno, popřípadě jména a příjmení, datum narození nebo prvních šest znaků rodného čísla a adresu trvalého pobytu, u cizinců popřípadě dlouhodobého pobytu odběratele, který je fyzickou osobou, jméno, příjmení, popřípadě obchodní firmu, místo podnikání a identifikační číslo odběratele, který je fyzickou osobou, která je podnikatelem, obchodní firmu nebo název, právní formu, sídlo a identifikační číslo odběratele, který je právnickou osobou, název, sídlo a identifikační číslo, odběratele, který je organizační složkou státu nebo územního samosprávného celku. Provozovatel distribuční soustavy je oprávněn požadovat po provozovateli vysílání ze zákona úhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vznikly v přímé souvislosti se splněním jeho žádosti. Provozovatel vysílání ze zákona může takto získané údaje užít pouze za účelem a způsobem uvedeným v odstavci 9.

(11) Provozovatelé vysílání ze zákona jsou oprávněni předávat si navzájem údaje z evidence poplatníků za účelem jejich zjištění nebo ověření.

§ 9

Přirážka k poplatkům

(1) Poplatník, který

- a) nesplnil oznamovací povinnost podle § 8 odst. 2 ve stanovené lhůtě,
- b) při plnění oznamovací povinnosti podle § 8 odst. 4 nepravdivě uvedl nižší počet rozhlasových nebo televizních příjemců nebo neoznámil zvýšení jejich počtu,
- c) při plnění oznamovací povinnosti podle § 8 odst. 5 nepravdivě uvedl nižší počet provozoven,

- d) uvedením nepravdivých údajů dosáhl neoprávněného osvobození od povinnosti platit rozhlasový nebo televizní poplatek,
- e) uvedením nepravdivých údajů dosáhl neoprávněného odhlášení z evidence poplatníků,

je povinen zaplatit Českému rozhlasu kromě dlužných poplatků i přírážku ve výši 5 000 Kč v případě, že tak učinil v souvislosti s placením rozhlasového poplatku. Pokud tak učinil v souvislosti s placením televizního poplatku, je povinen zaplatit České televizi kromě dlužných poplatků i přírážku ve výši 10 000 Kč. Přírážka se platí za každý rozhlasový nebo televizní přijímač, za který nebyla splněna povinnost platit rozhlasový nebo televizní poplatek.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, pokud poplatník dodatečně splnil všechny své povinnosti včetně zaplacení dlužných rozhlasových nebo televizních poplatků ještě před tím, než byl provozovatelem vysílání ze zákona vyzván k zaplacení přírážky.

(3) Osoba, která ve stanovené lhůtě nesplnila povinnost podle § 8 odst. 7 nebo některou z povinností uložených v § 8 odst. 8 a současně přestala platit rozhlasový nebo televizní poplatek, je povinna zaplatit provozovateli vysílání ze zákona přírážku ve výši 1.000,-Kč za každý rozhlasový nebo televizní přijímač, ze kterého je povinna platit rozhlasový nebo televizní poplatek.

§ 10

Vymáhání dlužných poplatků a přírážky k poplatkům

Nezaplatí-li poplatník včas rozhlasový nebo televizní poplatek nebo přírážku k poplatkům, je provozovatel vysílání ze zákona oprávněn domáhat se svého práva u soudu včetně zaplacení úroku z prodlení určeného předpisy práva občanského.

§ 11

Pověřená osoba

(1) Provozovatel vysílání ze zákona může smlouvou pověřit jinou osobu výkonem činností, které podle tohoto zákona zajišťuje pověřená osoba, pokud si je provozovatel vysílání ze zákona nezajišťuje sám.

(2) Pověřená osoba je povinna poukázat poplatníky zaplacené rozhlasové poplatky Českému rozhlasu a poplatníky zaplacené televizní poplatky České televizi. Pověřená osoba je dále povinna předávat provozovateli vysílání ze zákona údaje ze své evidence a poskytovat mu součinnost nezbytně nutnou pro jeho postup podle § 9 a 10.

§ 12

Ustanovení přechodná a závěrečná

(1) Účinky osvobození od rozhlasového a televizního poplatku podle § 2 odst. 4 zákona č. 252/1994 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, ve znění zákona č. 135/1997 Sb., zanikají uplynutím 6 kalendářních měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(2) Oznamovací povinnost podle § 8 odst. 2 až 5 se považuje za splněnou, pokud před dnem účinnosti tohoto zákona byl poplatník přihlášen k evidenci podle dosavadních právních předpisů.

(3) Držitel poštovní licence¹⁶⁾ je pověřenou osobou až do uplynutí doby 3 měsíců ode dne, kdy mu provozovatel vysílání ze zákona písemně sdělí, že uzavřel smlouvu s pověřenou osobou podle § 11 odst. 1, popřípadě že činnosti pověřené osoby bude vykonávat sám. Odměna držitele poštovní licence za vedení evidence poplatníků a za vybírání rozhlasových a televizních poplatků se stanoví podle zvláštních právních předpisů¹⁷⁾.

ČÁST DRUHÁ

§ 13

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se zákon č. 252/1994 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích; ve znění zákona č. 135/1997 Sb.; zákona č. 231/2001 Sb. a zákona č. 192/2002 Sb.

ČÁST TŘETÍ

§ 14

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2005.

¹⁾ Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu.

²⁾ Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi.

³⁾ Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

⁴⁾ § 129 občanského zákoníku.

⁵⁾ Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

⁶⁾ Např. vyhláška ministra zahraničních věcí č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 21/1968 Sb., o Úmluvě o výsadách a imunitách mezinárodních odborných organizací, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 40/1987 Sb., o Úmluvě o zvláštních misích, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 52/1956 Sb., o přístupu Československé republiky k Úmluvě o výsadách a imunitách Organizace spojených národů schválené Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 13. února 1946, zákon č. 125/1992 Sb., o zřízení Sekretariátu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě a o výsadách a imunitách tohoto sekretariátu a dalších institucí Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

⁷⁾ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

⁸⁾ § 12 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.

⁹⁾ Příloha k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 207/1995 Sb. ČR, kterou se stanoví stupně zdravotního postižení a způsob jejich posuzování pro účely dávek státní sociální podpory, kapitola IV. - Smyslové orgány, oddíl A - Zrak, oddíl B - Sluch a ústrojí rovnováhy.

¹⁰⁾ Zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁾ § 115 občanského zákoníku.

¹²⁾ § 2 obchodního zákoníku.

¹³⁾ Zákon č. 101/2001 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ Např. § 4 odst. 3 zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla).

¹⁵⁾ § 25 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

¹⁶⁾ Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 517/2002 Sb.

¹⁷⁾ Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění zákona č. 135/1994 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 141/2001 Sb. a zákona č. 276/2002 Sb.

Vyhláška č. 580/1990 Sb., kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění vyhlášky č. 580/1992 Sb. a vyhlášky č. 231/1997 Sb.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k návrhu zákona o rozhlasových a televizních poplatcích

A. Obecná část

1. Zhodnocení platné právní úpravy

Zákon č. 252/1994 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, ve znění zákona č. 135/1997 Sb., zákona č. 231/2001 Sb. a zákona č. 192/2002 Sb. (dále jen "zákon o rozhlasových a televizních poplatcích"), upravuje problematiku rozhlasových a televizních poplatků, jimiž je z převážné části financováno vysílání Českého rozhlasu a České televize.

K problematice rozhlasových a televizních poplatků se dále vztahuje zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění zákona č. 36/1993 Sb., zákona č. 253/1994 Sb., zákona č.

301/1995, zákona č. 39/2001 Sb. a zákona č. 231/2001 Sb., a zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění zákona č. 36/1993 Sb., zákona č. 253/1994 Sb., zákona č. 301/1995, zákona č. 135/1997 Sb. a zákona č. 192/2002 Sb. Dalšími souvisejícími právními předpisy jsou zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění zákona č. 517/2002 Sb., zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých dalších zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění zákona č. 2/2002 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb., a zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 177/2001 Sb., zákona č. 450/2001 Sb., zákona č. 107/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 310/2002 Sb. a zákona č. 517/2002 Sb., (dále jen "zákon o ochraně osobních údajů").

Zákon č. 252/1999 Sb. o rozhlasových a televizních poplatcích navázal na dosavadní způsob výběru poplatků, aniž by se přerušila kontinuita jeho výběru. Evidence a výběr poplatků byly svěřeny České poště, s.p. Přestože zákon znamenal pokrok ve výběru poplatků, je po několika letech jeho aplikace zřejmé, že trpí řadou nedostatků.

Především zákon obsahuje legislativně zjevně chybné vymezení poplatníka jako držitele ve smyslu § 129 občanského zákoníku. Vzhledem k chápání pojmu držitel, které se traduje již od dob římského práva, musela soudní praxe volit poměrně složitou a poplatníkům ne vždy srozumitelnou cestu, jak se dobrat k výkladu zákona, který zřejmě odpovídal původnímu úmyslu zákonodárce, tj. aby platil ten, kdo rozhlasový nebo televizní přijímač vlastní, popřípadě z jiného právního důvodu užívá. Převažující soudní výklad tedy sice nevedl k zpochybnění poplatníků vlastníků, zato však přivodil fatální problémy ve vztahu k nájemcům či uživatelům z jiného právního důvodu. Těm se nejednou daří obcházet poplatkovou povinnost poukazem na fakt, že nenakládají s věcí jako s vlastní (tj. že nejsou držiteli přijímače). Takto postavený argument se zejména vyskytuje u právnických osob a fyzických osob podnikatelů (typicky hotely či restaurace).

Vedle odstranění vážných legislativních chyb současné právní úpravy je naléhavě nutné upravit oblast evidence poplatníků a zajistit tím soulad zákona o rozhlasových a televizních poplatcích se zákonem o ochraně osobních údajů. Evidence poplatníků navíc úzce souvisí s vymahatelností poplatkové povinnosti, která je dnes velice oslabená, a to z několika důvodů tkvících právě v nedostatečnosti platného zákona.

Především není jednoznačně a vymahatelně stanovena oznamovací povinnost poplatníků včetně povinnosti oznamovat změny v rozhodných skutečnostech. To vede k zaplavení evidence „mrtvými dušemi“ fakticky neplaticích poplatníků, přičemž náklady a především vyhlídky vymození nezaplacených poplatků jsou při zvážení nízkého řádu sazby poplatků ve značném nepoměru.

Dalším problémem jsou minimální prostředky, které mají provozovatelé vysílání ze zákona k dohledání a kontrole poplatníků, kteří se sami nepřihlásí. S tím úzce souvisí otázka důkazní, neboť provozovatelům není dostupný hlavní důkazní prostředek, kterým by mohli prokázat, že poplatník drží přijímač. Není dovoleno a nelze ani do budoucna jakkoliv připustit přestoupení práhu domácnosti či sídla a zde vykonat kontrolu. Z tohoto důvodu se úspěšnost prokazování přijímačů zužuje na veřejně přístupné provozovny – především hotely a restaurace, což v konečném a faktickém důsledku podnikatele v těchto oborech znevýhodňuje oproti ostatním držitelům přijímačů na místech, kam není dovoleno nikomu vstoupit. Navíc

právní řád k dnešnímu dni znemožňuje spolupráci Českého rozhlasu a České televize při výběru a administraci poplatků a tím brání efektivnějšímu vedení evidence poplatníků.

Zákon, který umožňuje nepoctivým snadno se ukrýt před uloženou povinností, nejenom že rozmnožuje množinu nepoctivých, ale navíc vyvolává nespravedlnost vůči poctivým. Tím může přispívat k pocitu obecného právního zmaru a nízké autoritě práva a s ním státu jako takového. V platném právním řádu není jiné poplatkové povinnost, která by byl tak nedostatečně alespoň co do správy a vymáhání podepřena. Přitom z pohledu utváření právního vědomí občanů může být nebezpečné i pro vztah k poplatkovým či daňovým povinnostem obsaženým v jiných zákonech, jestliže si poplatník na jednom právním předpise vytvoří představu o snadném a bezproblémovém neplnění zákonné povinnosti.

Výše poplatku nebyla sedm let upravována, přestože náklady v oblasti vysílání rostly rychleji než průměrná míra inflace, což bylo způsobeno především rostoucími náklady na vysílací a autorská práva. Rozhlasový poplatek byl zvýšen z 20 Kč, stanovených v roce 1991, na 25 Kč v roce 1995 a v roce 1997 na 37 Kč. Televizní poplatek byl stanoven v roce 1991 na 50 Kč, v roce 1995 zůstal v původní výši a v roce 1997 byl zvýšen na 75 Kč. Současná výše rozhlasového a televizního poplatku v České republice tak patří k nejnižším v Evropě. Od roku 1997 do roku 2004 zůstaly denní výdaje české domácnosti (bez ohledu na počet rozhlasových a televizních přijímačů v domácnosti) zachovány na úrovni 1,20 Kč na rozhlasové vysílání veřejné služby a 2,50 Kč na televizní vysílání veřejné služby. Na nedostatečně zajištěné financování rozhlasového a televizního vysílání veřejné služby v České republice upozornilo zatím naposledy doporučení č. 1641 (2004) Parlamentního shromáždění Rady Evropy ze dne 27. ledna 2004.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované úpravy a vysvětlení její nezbytnosti jako celku

Rozhlasové a televizní poplatky jsou zdrojem financování veřejnoprávního vysílání ve většině evropských zemí. Původně byly tyto poplatky koncipovány jako platba za povolení přijímat rozhlasové a televizní služby. První koncese k přijímání „zpráv, koncertů a přednášek, vysílaných radiofonickou zpravodajskou společností Radiojournal“ byla na území dnešní České republiky vydána v září 1923. Platba byla původně dvousložková: poštovní a telegrafní správě platil koncesionář 60 Kč ročně, rozhlasové společnosti platil 100 Kč měsíčně. V roce 1924 byl měsíční poplatek snížen na 30 Kč a roční poplatek na 50 Kč. V roce 1925 byl poplatek snížen hned dvakrát: nejprve na 20 Kč měsíčně a později na 15 Kč měsíčně. Zároveň byl zrušen roční tzv. uznávací poplatek. V roce 1926 byl měsíční poplatek dále snížen na 10 Kč; snižování koncesionářského poplatku souviselo s růstem počtu plátců. Jestliže na konci I. pololetí roku 1924 platilo koncesionářský poplatek celkem 219 osob, pak na konci roku 1925 to bylo již 14.542 osob. Z této doby pochází dnes již právně bezobsažný, ale přesto dosud běžně používaný termín „koncesionářský poplatek“, stejně jako mylná představa, že jde o přímou platbu za poskytovanou službu. Toto chápání rozhlasových a televizních poplatků se v zemích Evropské unie postupně měnilo od nástupu komerčního a rozhlasového a televizního vysílání. Změnu z přímé platby za poskytovanou službu na solidární platbu, umožňující poskytování této služby, přineslo přijetí zákona č. 135/1997 Sb. ze dne 12. června 1997, jímž byl novelizován zákon č. 252/1994 Sb. o rozhlasových a televizních poplatcích.

S ohledem na svobodu přijímání informací, vyplývající z čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a z čl. 17 Listiny základních práv a svobod, příjem rozhlasového nebo televizního vysílání nelze vázat na souhlas státních orgánů. Rozhlasový a televizní poplatek je v současnosti ve většině evropských zemí chápán jako platba, která umožňuje poskytovat veřejnosti službu rozhlasovým a televizním vysíláním, tj. zajistit v rámci souvislého plnoformátového rozhlasového a televizního vysílání i ty služby, které jsou pro provozovatele komerčního vysílání nerentabilní. Proto je financování veřejné služby rozhlasovým a televizním vysíláním prostřednictvím rozhlasových a televizních poplatků obvyklé.

Pouze tři státy Evropské unie, Španělsko, Portugalsko a Maďarsko, nevyužívají k financování elektronických médií veřejné služby rozhlasové a televizní poplatky. Ve Španělsku a Portugalsku má tato situace historické příčiny. Ve Španělsku byly poplatky zrušeny v roce 1966, ale RTVE, společnost provozující rozhlasové i televizní vysílání, zůstala do roku 1988 monopolním vysílatelem a proto mohla být financována téměř výhradně z výnosů rozhlasové a televizní reklamy. Po nástupu komerčního televizního vysílání se finanční situace RTVE prudce zhoršila. V průběhu 90. let minulého století se proto RTVE stala příjemcem významných státních dotací, které v současnosti tvoří podstatnou část jejího financování.

V Portugalsku byly televizní poplatky zrušeny v roce 1990. Od roku 1993 je portugalská společnost RTP příjemcem státních subvencí, deklarovaných jako náhrada za plnění závazků veřejné služby. Ve Španělsku a Portugalsku bylo zrušení rozhlasových a televizních poplatků motivováno primárně politicky. V prvním případě bylo spojeno s populistickými kroky autoritativního režimu, v druhém naopak se snahou transformovat instituci, která předchozímu autoritativnímu režimu sloužila. RTVE a RTP podléhají shodné (Španělsko) nebo obdobné (Portugalsko) regulaci reklamy jako komerční televizní stanice.

Odlišná situace vedla ke zrušení televizního poplatku v Maďarsku s účinností od 1. srpna 2002. Primární důvod zrušení televizních poplatků a jejich nahrazení státní dotací ve výši jejich teoreticky vypočteného optimálního výnosu byl z velké části technický, neboť se MTV dlouhodobě nedařilo vybrat televizní poplatek od více než 50% plátců. MTV byla už před zrušením televizního poplatku významným způsobem dotována ze státního rozpočtu. MTV disponuje 10% celkového denního vysílacího času na reklamu, komerční televize v Maďarsku 20%.

V zemích Evropské unie převládá smíšený způsob financování rozhlasového a televizního vysílání, který spočívá v kombinaci výnosu rozhlasových a televizních poplatků s výnosy limitovaného množství rozhlasové a televizní reklamy. V tomto směru patří Česká republika k zemím se standardním a funkčním systémem finančního zajištění rozhlasového a televizního vysílání veřejné služby – s jednou podstatnou výjimkou: součástí platné právní úpravy není mechanismus, který by řešil meziroční indexaci rozhlasových a televizních poplatků v závislosti na inflaci.

Návrh nového zákona o rozhlasových a televizních poplatcích klade důraz na takové změny zákona, které učiní poplatek vymahatelnějším a současně zajistí provozovatelům rozhlasového a televizního vysílání ze zákona odpovídající příjem. Návrh nového zákona by měl současný zákon č. 252/1994 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích zcela nahradit.

V zájmu přehlednosti, komplexní provázanosti jednotlivých institutů a v neposlední řadě srozumitelnosti pro uživatele právní normy jde předkladatel cestou nového zákona. S prvořadým ohledem na uživatele práva však nemění to dosavadní právní úpravy, co se zažilo a je nadále životaschopné. Proto se nemění základní pojetí následujících v zákoně obsažených institutů:

- a) poplatková povinnost svázaná s přijímačem, zde však dochází k výraznému legislativnímu zpřesnění pojmů, s nimiž toto vymezení pracuje, resp. odstranění zjevných chyb,
- b) základ poplatků,
- c) úprava placení poplatků.

Naopak za klíčové změny lze označit následující skutečnosti:

Nově je v návrhu definován poplatník. Navrhuje se stanovit poplatníkem prvotně vlastníka s tím, že se rovněž bere v úvahu i možnost držby přijímače nebo jeho užívání na základě jiného právního vztahu. Takto navržená definice poplatníka omezí obcházení zákona.

Výrazným způsobem se posiluje vymahatelnost práva, když se jednak odstraňuje důkazní handicap provozovatelů vysílání ze zákona, jednak se vytváří předpoklady pro aktuálnímu stavu odpovídající evidence poplatníků, s čímž úzce souvisí možnost dohledání neplatících osob, které spadají do kategorie poplatníků. To vše se přitom děje při důsledném respektování práv fyzických a právnických osob včetně práva na ochranu osobních údajů a ochranu soukromí. Návrh zákona se snaží minimalizovat administrativní dopady na poplatníky a s výjimkou oznamovací povinnosti (a hlášení změn), popřípadě odhlášení z evidence či podání žádosti o osvobození jim neukládá povinnost činit jiná formální podání.

Zákon při vědomí faktu, že dochází ke zvýšení rozhlasových a televizních poplatků, ponechává nezměněn okruh fyzických osob osvobozených od povinnosti platit rozhlasový a televizní poplatek. Přes značný počet těchto osob je tak zachován sociální solidární pás pro osoby a domácnosti s nejnižšími příjmy také v této oblasti. V zájmu zamezení zneužívání osvobození je však stanoven šestiměsíční cyklus, po jehož uplynutí bude nezbytné znovu doložit, že příjmová situace jednotlivce či domácnosti pod 1,4 násobkem životního minima nadále trvá.

Hlavním cílem navržené úpravy je dosáhnout toho, aby byla z dlouhodobého hlediska zachována reálná kupní síla výnosu z rozhlasových a televizních poplatků. Za podpůrné kritérium je zvolena meziroční inflace k poslednímu měsíci kalendářního roku. Na základě tohoto ukazatele bude možné stanovit výši poplatku tak, aby se jeho kupní síla neměnila. Rozhodnutí o odůvodněné nutnosti zvýšení poplatku je svěřeno vládě, která může prováděcím předpisem výši poplatku za stanovených podmínek korigovat. Model navyšování poplatku kombinující splnění určitých podmínek s rozhodnutím příslušného orgánu používá řada zemí Evropské unie (Belgie, Velká Británie, Dánsko, Norsko).

Navržený postup odpovídá doporučení Rady Evropy R (96)10, které na státech požaduje, aby zajistily, případně vytvořily vhodný, bezpečný a transparentní rámec financování, který by provozovatelům rozhlasového a televizního vysílání zajistil potřebné prostředky k naplnění jejich poslání. Pro úplnost je nezbytné dodat, že dodržení navrženého mechanismu periodického stanovování výše rozhlasových a televizních poplatků provozovatelům

rozhlasového a televizního vysílání veřejné služby přinese přibližně poloviční tempo růstu výnosů ve srovnání s dlouhodobým trendem růstu výnosů z rozhlasové a televizní reklamy v letech 1998 – 2003. Zároveň napříště zamezí skokovému navyšování rozhlasových a televizních poplatků. Návrh rovněž dává České televizi a Českému rozhlasu možnost vzájemně si předávat údaje z evidence poplatníků za účelem zjištění nebo ověření těchto údajů.

3. Zhodnocení souladu navrhované úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s Ústavou a s ústavním pořádkem České republiky. To beze zbytku platí i pro formulaci ustanovení o tzv. indexaci poplatku ve vazbě na inflaci (inflační doložka). Díky tomuto pojetí jasného vyjádření o kolik se rozhlasový a televizní poplatek v závislosti na inflaci zvyšuje, je zachován soulad se zásadou, že není daně či poplatku bez zákona. Právě zákon totiž tímto řešením totiž výši poplatku jednoznačně a nezaměnitelně určuje, na čemž nic nemění akt publikace nové výše poplatku formou nařízení vlády. Tento akt má zde totiž především význam publikační v zájmu informování poplatníků o aktuální výši poplatku.

4. Zhodnocení souladu navrhované úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s právem Evropských společenství

Právní předpisy Evropských společenství neobsahují žádnou speciální úpravu pro financování rozhlasového a televizního vysílání veřejné služby. Návrh zákona je v souladu s Protokolem o systému veřejnoprávního vysílání v členských státech, jenž tvoří přílohu Smlouvy o založení Evropského společenství, ve znění změn provedených tzv. Amsterodamskou smlouvou. Protokol výslovně uznává pravomoci členských států financovat veřejnoprávní vysílání za podmínky, že toto financování neovlivní podmínky obchodu a soutěže v Evropském společenství v míře, která by byla v rozporu se společným zájmem, přičemž se přihlíží k realizaci veřejné služby.

Návrh zákona je v souladu s doporučením Rady Evropy č. R (96)10, které obsahuje všeobecná pravidla pro veřejnoprávní vysílání, zaručující co možná nejkvalitnější a nezávislé vysílání. Doporučení požaduje od členských států zajistit přiměřený, bezpečný a transparentní systém financování, který provozovatelům veřejnoprávního vysílání zajistí prostředky potřebné k naplnění jejich poslání. Způsob stanovení poplatku by měl zajistit kontinuitu činnosti provozovatelů veřejnoprávního vysílání a umožnit jim dlouhodobé plánování.

Návrh zákona je plně slučitelný s právem Evropských společenství.

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, se na oblast navrhované právní úpravy nevztahují.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy

Návrh novely zákona s sebou nese finanční dopad na poplatníky podle tohoto zákona v podobě nárůstu měsíční výše rozhlasového a televizního poplatku. Navrhované zvýšení činí

25 Kč u televizního poplatku a 8 Kč u rozhlasového poplatku měsíčně. Za relevantní je třeba pokládat vztah tohoto zvýšení poplatku k výši průměrné měsíční mzdy v České republice. Vzhledem k tomu, že se výše rozhlasových a televizních poplatků změnila naposledy v roce 1997, činil televizní poplatek vyjádřený procentem z průměrné hrubé mzdy:

- v roce 1998: 0,635%
- v roce 1999: 0,586%
- v roce 2000: 0,550%
- v roce 2001: 0,506%
- v roce 2002: 0,473%
- v roce 2003: 0,444%

Při průměrné měsíční hrubé mzdě v České republice v roce 2003 podle údajů Českého statistického úřadu (16.920,- Kč) by televizní poplatek ve výši 100 Kč činil 0,592% průměrné měsíční hrubé mzdy, tj. dostal by se přibližně na úroveň vztahu stávajícího poplatku k průměrné měsíční hrubé mzdě v roce 1999. Vzhledem k dlouhodobému trendu ve vývoji průměrné hrubé mzdy v České republice je tedy zřejmé, že se v roce 2005 dostane televizní poplatek ve výši 100 Kč měsíčně na úroveň vztahu stávajícího poplatku k průměrné měsíční hrubé mzdě v roce 2001. Vývoj výše rozhlasového poplatku v letech 1998 – 2003 byl analogický. Tzv. inflační doložka tento vztah žádným podstatným způsobem nemění, činí jej pouze stabilním.

Navržené zvýšení představuje i nároky na státní rozpočet, neboť také některé organizační složky státu jsou poplatníky podle tohoto zákona. Výdaje státního rozpočtu na rozhlasové poplatky za organizační složky státu se zvýší o 21,6 %, tytéž výdaje na televizní poplatky pak o 33,3 %.

Stejným způsobem vzrostou výdaje ostatních veřejných rozpočtů a hospodářských subjektů.

Sociální dopady navrhované úpravy jsou minimální, neboť možnost osvobození od poplatkové povinnosti z důvodů sociální slabosti je v zákoně ponechána beze změn.

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné dopady na životní prostředí.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1:

Rozsah navrhované zákonné úpravy konkretizuje § 1 v souladu s legislativními zvyklostmi. Zákon upravuje předmět poplatků, jakož i veškeré další otázky s nimi související.

Ustanovení rovněž nově akcentuje účelové určení poplatků na financování veřejné služby Českého rozhlasu a České televize, a to pomocí provázání textu se zákonem o Českém rozhlasu a zákonem o České televizi. Tím se přímo v poplatkovém zákoně zvyšuje míra porozumění účelu tohoto poplatku a současně se oba provozovatelé zavazují k použití

poukázaných prostředků k financování veřejné služby. Tu upravují jednak zákon o Českém rozhlasu a zákon o České televizi, jednak na ně navazující Kodexy obou médií.

K § 2:

V ustanovení § 2 zákon stanovuje, co se rozumí předmětem poplatků. Poplatek se platí z každého zařízení, které je svojí podstatou technicky způsobilé k individuálně volitelné reprodukci vysílání, v případě rozhlasového poplatku, rozhlasového vysílání, v případě televizního poplatku, televizního vysílání.

Dostatečná určitost a nezaměnitelnost rozhlasových a televizních přijímačů je dána za přispění legální definice rozhlasového a televizního vysílání v souvisejícím zákoně o provozování rozhlasového a televizního vysílání (zák. č. 231/2001 Sb., v platném znění), jehož § 2 odst. 1 písm. a) uvádí, že rozhlasovým a televizním vysíláním je prvotní šíření původních rozhlasových a televizních programů a teletextu, určených k příjmu veřejností v kódované nebo nekódované formě, prostřednictvím zemských vysílacích rádiových zařízení, kabelových systémů a družic, a to analogově i digitálně.

Z předmětu poplatku se oproti současné úpravě vypouští výjimky vztahující se na tzv. účastnické stanice rozhlasu po drátě. Jiný režim těchto přijímačů byl historicky dán především proto, že se jednalo o vysílání státního rozhlasu dotovaného ze státního rozpočtu. Dále se navrhuje i opuštění výjimky vztahující se na telekomunikační zařízení určená výhradně k jinému účelu než k příjmu vysílání Českého rozhlasu a České televize. Tato výjimka je vzhledem k definicím uvedeným v odstavcích 1 a 2 nadbytečná a zavádějící, neboť nemůže existovat telekomunikační zařízení, které by bylo určené výhradně, tedy pouze a jenom k jinému účelu než k příjmu vysílání Českého rozhlasu a České televize, respektive k individuálně volitelné reprodukci rozhlasového a televizního vysílání, a současně by k takové reprodukci bylo technicky způsobilé bez ohledu na způsob příjmu.

Nově je vzato v potaz přijetí zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

K § 3:

Návrh při definování pojmu „poplatník“ upouští od výlučného svázání poplatníka s držitelem přijímače. Vymezení poplatníka, který byl pojímán jako právnická nebo fyzická osoba, která je držitelem přijímače, bylo velmi sporné a v praxi způsobovalo řadu problémů. Především šlo o to, že osoba, která měla přijímač u sebe, prohlásila, že s ním nenakládá jako s věcí vlastní (je tzv. detentorem) a tudíž nespádala pod legální vymezení poplatníka.

Poplatník se však i podle nového návrhu odvozuje od rozhlasového či televizního přijímače, respektive přesněji od právního vztahu, který k němu poplatník zaujímá. Navrhuje se stanovit prvotně poplatníkem vlastníka přijímače s tím, že se jako speciální případ uplatní užívání přijímače na základě držby nebo jiného právního důvodu, který však musí trvat minimálně po dobu jednoho měsíce. To je vedeno snahou, aby poplatek platila ta osoba, která přijímač skutečně užívá a je mu tak nejbližší. Pokud je jí vlastníkem, je poplatníkem vlastníkem. Pokud přijímač drží (v klasickém právním významu slova držba, nyní již se správným

odkazem na § 129 občanského zákoníku) nebo z jiného právního důvodu užívá jiná osoba než vlastník, a to déle než 1 měsíc, bude poplatníkem tato osoba místo vlastníka. Jestliže by se však jednalo o krátkodobé užívání kratší než 1 měsíc, zůstal by poplatníkem vlastník. Stanovením minimální doby užívání přijímače návrh sleduje zamezení vzniku poplatkové povinnosti u krátkodobých uživatelů například hotelových hostů či návštěvníků kempů.

Konstrukce takto hierarchicky uspořádaných podmínek, z nichž vyplývá, že podmínka stanovená jako podpůrná se uplatní pouze tehdy, když nelze použít podmínku stanovenou jako speciální, umožňuje postihnout množinu všech případů, kdy bude přijímač užíván. Takto navržená definice poplatníka omezí možnost obcházení zákona, jelikož pokud nebude uživatelem vlastník, bude jím ten, kdo přijímač drží nebo užívá, přičemž není rozhodující, na základě jakého právního vztahu se tak děje. Tím se zamezí nyní velmi rozšířené a účelové argumentaci jiných osob, že oni nejsou vlastníky ani držiteli ve smyslu § 129 občanského zákoníku.

Zvláštní je úprava u přijímačů, které tvoří příslušenství dopravních prostředků. Poplatníkem bude bez výjimky provozovatel dopravního prostředku. Termín provozovatel dopravního prostředku je používán ve vazbě na zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Odstavec 4 má klíčový význam z hlediska dokazování a tím i vymahatelnosti zákona. Nesmí však být interpretován v rozporu s jeho skutečnou formulací. Stanovuje vyvratitelnou právní domněnku. Naopak v žádném případě neodvozuje předmět poplatku od elektrických přípojek, jak se tomu děje v některých státech např. Řecku. Na definici poplatníka se nic nemění. V tomto odstavci se sleduje pouze přesunutí důkazního břemene v situaci, kdy je to spravedlivé s ohledem na nulovou možnost provozovatele vysílání vést dokazování přímo u poplatníka. Za situace, kdy provozovatel nemůže a ani v žádném případě nenárokuje vstup do domácnosti či sídla, popřípadě místa podnikání či jiných prostor poplatníka, kde může být přijímač umístěn a za situace, kdy zde není dána ani pravomoc soudu či policie tak učinit, nemá smysl hovořit o účinné vymahatelnosti poplatku, jestliže by provozovatel vysílání zůstal ponechán v této důkazní nouzi. Jediným řešením je přenesení důkazního břemene na poplatníka. Přenesení důkazního břemene za situace, kdy má žalující strana omezenou volbu důkazních prostředků, není v právním řádu České republiky novým prvkem a objevuje se např. u prokazování rozporu zboží s kupní smlouvou podle § 616 odst. 4 občanského zákoníku nebo v pracovněprávní úpravě zákazu diskriminace. Oba zmíněné instituty se do tuzemského práva dostaly pod vlivem evropského práva. **Především je však přenesení důkazního břemene na poplatníka vlastní právní úpravě všech ostatních daní a poplatků, kde platí striktní pravidlo § 31 odst. 9 zákona o správě daní a poplatků (zák. č. 337/1992 Sb.), které stanoví, že daňový subjekt prokazuje všechny skutečnosti, které je povinen uvádět v přiznání, hlášení a vyúčtování nebo k jejichž průkazu byl vyzván.** Protože se vztah mezi poplatníkem a provozovatelem vysílání, popřípadě pověřenou osobou neřídí zákonem o správě daní a poplatků, je nezbytné alespoň formou navrhovanou v odstavci 4 umožnit dostatečnou vymahatelnost poplatkové povinnosti. Vazba na připojení k distribuční soustavě elektrické energie je zvolena proto, že odběr elektřiny vytváří většinou předpoklad pro provoz rozhlasových a televizních přijímačů a penetrace je dnes natolik velká, že až na výjimky platí pravidlo, kdo odebírá elektřinu, ten má rozhlas a televizi, což je

v poslední době dáno také dramatickým poklesem ceny některých typů přijímačů. Tato vazba se tak jeví přiměřená, když zužuje okruh osob s důkazní povinností. Pro výjimečné případy odběratelů elektřiny bez rozhlasových či televizních přijímačů je pak otevřen prostor pro prokázání opaku např. účastnickou či svědeckou výpovědí apod.

Na tomto místě je důležité zdůraznit, že takové dokazování by nastoupilo až v případě soudního sporu. Ani nově navrhovaná úprava občany nezatěžuje povinností činit zvláštní úkony či prohlášení. Až do okamžiku soudního projednání by byl postup stejný, jak je tomu v současné době, když provozovatel vysílání ze zákona narazí na osobu, která neplatí poplatek. Této osoby se zpravidla v písemném dopise dotáže, zda opravdu nedrží přijímač a pokud ano, jestli jej nezapomněla přihlásit do evidence. Teprve na základě chybějící odezvy ze strany takové osoby, stojí provozovatel vysílání před možností iniciovat soudní řízení, jestliže má za to, že určitá osoba je poplatníkem. I za nově navrhované právní úpravy by iniciace soudního řízení zůstávala na provozovateli vysílání ze zákona. Rozhodovací pravomoc pak náleží pouze soudu. Navrhovaná úprava vhodně vyvažuje práva a povinnosti stran a provozovateli pomáhá až pro případ soudního řízení, kde odstraňuje jeho nepřekonatelný, výše popsany důkazní handicap.

V odstavci 5 se stanoví, že práva a povinnosti stanovené zákonem se vztahují rovněž na jednotlivé organizační složky státu a územního samosprávného celku.

K § 4:

Samostatný paragraf je věnován osvobození od poplatkům. Osoby, které ze zákona jinak spadají do kategorie poplatníků jsou buď osvobozeny pro své zvláštní postavení (odst. 1) nebo ze sociálních důvodů (odst. 2).

Oproti stávající úpravě je navrhováno přesnější vymezení osob, které jsou osvobozeny od poplatkové povinnosti. Stávající pojem "cizí státní občané" se nahrazuje novým pojmem "cizinci", aby se tím přesněji postihla skupina osob, která by měla být osvobozena. Navíc nadále nebudou s přihlédnutím k realitě pobytového statutu cizinců na území České republiky osvobozeni cizinci s dlouhodobým pobytem.

Dále se pod písm. g) zpřesňují podmínky pro osvobození od poplatkové povinnosti pro osoby s úplnou nebo praktickou slepotou obou očí a osoby s oboustrannou úplnou nebo praktickou hluchotou. Praxe totiž prokázala zneužívání tohoto ustanovení, neboť nárok na osvobození uplatňují tyto osoby rovněž v případech, kdy přijímač užívají nebo dokonce vlastní další členové domácnosti nesplňující podmínky pro osvobození.

Zcela pak je upuštěno od osvobození bezpečnostních složek státu, neboť není důvodu, proč by měly být zvýhodněny oproti jiným organizačním složkám státu.

Návrh zákona částečně pozměňuje podmínky pro osvobození od poplatkové povinnosti pro fyzické osoby vzhledem k jejich nižšímu příjmu, nikoliv však poklesem limitního násobku životního minima. Návrh zákona stanoví, že účinky tohoto osvobození trvají 6 měsíců. Po uplynutí této zákonné doby je nutno nárok na osvobození znovu prokázat, jinak osvobození po uplynutí této doby zaniká. Zánik tohoto osvobození může nastat i dříve, pokud došlo k

zániku okolností, odůvodňujících toto osvobození, a sice poslední den měsíce, ve kterém k této skutečnosti došlo. Poplatník musí tuto skutečnost oznámit.

Zavádí se legislativní zkratka „pověřená osoba“, kterou zákon dále používá i v dalších ustanoveních, jakož i v samostatném ustanovení § 11.

V zájmu přehlednosti textu se zavádí pro Český rozhlas a Českou televizi legislativní zkratka "provozovatel vysílání ze zákona".

K § 5:

V ustanovení § 5 se upravuje základ poplatků, tj. z jakého počtu příjemců poplatníci platí rozhlasové a televizní poplatky.

Fyzické osoby, které nejsou podnikateli platí zásadně za jeden rozhlasový a jeden televizní příjemce. To se týká i případů, kdy fyzická osoba vlastní či užívá více než jeden rozhlasový a televizní příjemce. Fyzické osoby budou tak jako doposud platit jen z jednoho příjemce v domácnosti, byť by každý člen domácnosti vlastnil po jednom.

Fyzická osoba podnikatel platí poplatek ze všech příjemců, které používá k podnikání nebo v souvislosti s ním.

Právnícké osoby platí z každého příjemce.

Návrh se rovněž dotýká poplatníka, který je právníckou osobou nebo fyzickou osobou, která v rámci podnikání vyrábí, opravuje nebo prodává rozhlasové nebo televizní příjemce. Navrhuje se, aby poplatník za takovéto příjemce rozhlasový nebo televizní poplatek neplatil. Povinnost platit poplatek za každý další rozhlasový nebo televizní příjemce, který není využíván v souvislosti s uvedenou činností, a který tito poplatníci vlastní či užívají jako podnikatelé v jiných oborech či jako fyzické osoby k vlastní potřebě, však zůstává nedotčena. Současně je stanovena povinnost platit poplatek za každou provozovnu poplatníka, v níž je předmětná činnost prováděna.

Protože se počty příjemců mohou měnit a s nimi také základ poplatků, je třeba stanovit rozhodné období, od něhož poplatník platí podle nového počtu příjemců, ve shodě se současnou právní úpravou je navrhován kalendářní měsíc následující po měsíci, v němž ke změně došlo.

K § 6:

Navržené zvýšení poplatků částečně dorovnává vliv inflace na kupní sílu výnosu rozhlasových a televizních poplatků v letech 1998 až 2003. Odráží také skutečnost, že Českému rozhlasu a Česká televizi byl v daném období zvýšen rozsah povinností (v případě Českého rozhlasu zákonem č. 192/2002 Sb. ze dne 9. dubna 2002, v případě České televize zákonem 39/2001 Sb. ze dne 23. ledna 2001). Toto rozšíření zákonem stanovených kvót regionálního vysílání a v případě České televize nadto zvýšení stanoveného počtu pořadů

opatřených skrytými titulky pro neslyšící nebylo spojeno s odpovídajícím zvýšením rozhlasových a televizních poplatků.

Česká televize byla mimo to v daném období dále znevýhodněna úpravou reklamních limitů zákonem č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání, jímž byl povolený rozsah reklamy ve vysílání provozovatelů vysílání na základě licence zvýšen z 10% na 15% celkového denního vysílacího času, kdežto limit vysílatele ze zákona zůstal na původní úrovni 1% celkového denního vysílacího času. Tato změna způsobila, že výnosy České televize z reklamy v letech 2001 – 2003 stagnovaly, i když objem finančních prostředků investovaných v České republice ročně do televizní reklamy stoupl z 6,25 mld. Kč v roce 2000 na 7,9 mld. Kč v 2003 a podíl České televize na publiku zůstal stabilní. Ani zřejmý dopad této zákonné úpravy limitů reklamy ve vysílání na očekávané výnosy České televize nebyl kompenzován odpovídajícím zvýšením televizních poplatků. Navržené zvýšení rozhlasových a televizních poplatků zároveň umožňuje Českému rozhlasu a České televizi zahájit přípravy na řádné celoplošné pozemní digitální vysílání v systémech T-DAB a DVB-T.

Navržené řešení indexace poplatku, respektive inflační doložky je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, protože ze zákona lze jednoznačně odvodit výši poplatku. Vlastní vydání nové výše poplatku formou nařízení vlády je nezbytné s ohledem na usnadnění vyrozumění poplatníků o nové výši tak, aby si ji nemuseli sami vypočítávat. Nařízení vlády zde tedy plní především publikační funkci, naopak o výši poplatku vláda nerozhoduje, neboť ta je určena pouze v zákoně. Tím je zachován tradiční princip demokratických států, že není poplatek bez zákona. Vydání nařízení je však nutnou podmínkou založení povinnosti platit poplatek v nové výši, čímž je posílena právní jistota poplatníků.

K § 7:

Ustanovení odstavce 1 dává poplatníkovi možnost uhradit poplatek přímo provozovateli vysílání ze zákona, anebo prostřednictvím pověřené osoby. Tím se také sleduje otevření možnosti využití nových technologií platebního styku, což může přinést nezanedbatelné úspory.

S tím souvisí ustanovení odstavce 4, kdy se nově umožňuje poplatníkovi, a to právnické i fyzické osobě, zaplatit poplatek po dohodě s provozovatelem vysílání ze zákona na delší období dopředu, a to maximálně na 1 rok. To však nebude možné bez souhlasu poplatníka. Navrhovaná úprava vytváří předpoklady pro redukci administrativy spojené s výběrem poplatku.

Jinak právní úprava splatnosti poplatku zůstává v podobě, na niž poplatníci přivykli. Fyzické osoby platí měsíčně. Fyzické osoby, které jsou podnikateli, a právnické osoby platí poplatek čtvrtletně.

Odstavec 5 obsahuje důležité hraniční určení okamžiku, odkdy již fyzická či právnická osoba není povinna platit poplatek, jestliže přestala být poplatníkem. U obou je tento moment stanoven tak, že musí učinit právní úkon – odhlášení z evidence poplatníků. Obdobně se postupuje při změně v základu poplatku, tj. počtu příjemců.

K § 8:

Návrh zákona striktně podřizuje evidenci poplatníků, jakož i zjišťování neevidovaných poplatníků zákonu o ochraně osobních údajů. Návrh nově umožňuje provozovatelům vysílání ze zákona zvolit si, zda budou vést evidenci poplatníků a provádět výběr poplatků sami, nebo prostřednictvím držitele poštovní licence či jiné osoby, s níž sjednají smlouvu. Právě zákon o ochraně osobních údajů tuto možnost otevírá, když stanoví, že správce může pověřit jiný subjekt jako zpracovatele osobních údajů.

V zájmu ochrany poplatníků se taxativně stanovují povinné údaje, které jsou evidovány a které je poplatník povinen pověřené osobě, popřípadě provozovateli vysílání ze zákona oznámit. Dosavadní právní úprava tyto údaje výslovně neupravovala, i když s evidencí poplatníků počítala. Úprava vychází ze zákona o ochraně osobních údajů, který stanoví oprávnění zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů, případně bez tohoto souhlasu, ale pouze stanoví-li tak zvláštní zákon. Jiné údaje, než jsou součástí návrhu, by provozovatel vysílání ze zákona nemohl evidovat. Zajištěna je tak i ochrana poplatníků.

Samotná evidence se má stát důležitým nástrojem vymahatelnosti poplatku. Proto je stanovena oznamovací povinnost poplatníka včetně povinnosti oznámit změny evidovaných údajů, což vyplývá z požadavku na správnost a aktuálnost evidence. S ohledem na nově stanovené povinnosti podle tohoto návrhu se uvádí lhůta pro splnění této povinnosti. Lhůta činí 15 dní a počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy ke změně došlo.

Uvedené se dotýká i povinnosti oznámit ukončení osvobození od poplatku podle § 4 odst. 2.

Poplatková povinnost zaniká, pokud nastane některý z případů uvedených v ustanovení § 8 odst. 8 a za předpokladu, že poplatník učiní právní úkon, kterým se odhlásí z evidence.

Odstavec 9 je důležitým ustanovením, které má provozovatelům ze zákona umožnit shromažďovat údaje o neevidovaných poplatnících. Kontrola dodržování zákona byla doposud velkou slabinou dosavadního předpisu a postrádala jakoukoliv vazbu na zákon o ochraně osobních údajů. Nově navržené ustanovení odpovídá doporučení Úřadu pro ochranu osobních údajů, které učinil na dotaz útvaru poplatků České televize. Předpokladem zjišťování nepoctivých poplatníků je zvláštním právním předpisem dané oprávnění, přičemž je současně třeba uložit povinnost likvidace údajů o osobách, u nichž by se ukázalo, že nejsou poplatníky. Odstavec 9, jak je navržen, toto doporučení plně promítá do svého znění. Poslední věta pouze z důvodů nespornosti potvrzuje, co lze jinak dovodit s obecné právní úvahy, že provozovatel vysílání ze zákona má právní zájem, když se chce přesvědčit o tom, zda určitá osoba je poplatníkem, anebo nikoliv. Vyžádání informací z informačního systému veřejné správy, jestliže jiný právní předpis umožňuje poskytnutí informací z tohoto systému žadateli, který prokáže právní zájem, může být významné například ve vztahu k evidenci vozidel.

Odstavec 9 vytváří rámec použití následujícího odstavce 10, což vyjadřuje poslední věta desátého odstavce. Odstavec 10 má rovněž vazbu na § 3 odst. 4 zákona. Pokud se hledá optimální a účinný model kontroly dodržování zákona, není aktuálnějšího a dynamičtějšího přehledu o rozmístění domácností nebo podnikatelů, než jaký poskytuje seznam odběrných míst elektřiny. Ukládaná informační povinnost provozovatelů distribuční soustavy na požádání provozovatele vysílání ze zákona sdělit, s kým uzavřely smlouvy o dodávce

elektřiny, je stanovena vyváženě, neboť provozovatelé distribuční soustavy mají právo požadovat za to po provozovateli vysílání ze zákona úhradu nákladů, které mu se splněním této žádosti vznikly. Tím je respektován soukromý charakter distribučních společností. Samotná informační povinnost soukromých subjektů vůči veřejným institucím není ovšem v právním řádu ojedinělým jevem, jen pro připomenutí lze zmínit například povinnosti plátců vůči zdravotním pojišťovnám podle zákona o všeobecném zdravotním pojištění nebo povinnosti třetích osob poskytnout vysvětlení či předložit listiny vyplývající ze zákona o správě daní a poplatků.

Návrh zákona připouští možnost, aby si Česká televize a Český rozhlas vzájemně předávaly údaje z evidencí poplatníků, a to za účelem zjištění nebo ověření těchto údajů. I toto ustanovení má přispět k tomu, aby evidence odpovídala v co nejvyšší míře skutečnosti.

K § 9:

Paragraf je sankční částí zákona. Stanoví případy, kdy je možné poplatníkovi uložit vedle trvající povinnosti k úhradě dlužných poplatků zákonnou přírážku. Jedná se o dvě kategorie případů – jednak nesplnění oznamovací povinnosti nebo uvedení nepravdivých údajů (odstavec 1) a jednak nenahlášení změn nebo neodhlášení se z evidence při současném neplacení poplatků (odstavec 3). Účel odstavce 2 je pak motivační, když je veden snahou neodrazovat poplatníky od, byť opožděného, dobrovolného splnění oznamovací povinnosti.

Výše přírážek podle odstavce 1 kopíruje současný stav. Je si třeba uvědomit, že porušení povinností podle odstavce 1 je v praxi vždy spojeno s neplacením poplatku, v drtivé většině případů navíc s úmyslem vyhnout se povinnosti platit poplatek.

V případě, že poplatník neoznámí změny povinných údajů podle § 8 odst. 7 či se neodhlásí z evidence podle § 8 odst. 8, je povinen zaplatit provozovateli vysílání ze zákona přírážku 1.000,- Kč. Tímto ustanovením návrh reaguje na potřebu stanovení postihu neplnění povinností, které zákon ukládá v oblasti evidenční. V případě nesplnění některé z jmenovaných povinností zpravidla vznikají provozovatelům vysílání ze zákona náklady, nicméně povaha porušení povinnosti není natolik závažná, aby bylo nutno uplatňovat přírážku ve výši podle odstavce 1.

K § 10:

Odkazuje se na pravomoc soudů rozhodovat spory plynoucí z aplikace zákona. Provozovatelům vysílání ze zákona dává toto ustanovení možnost požadovat po poplatníkovi, který je s úhradou poplatku v prodlení, úroky z prodlení, určené nařízením vlády č. 142/1994 Sb. kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku. Ačkoliv v platné právní úpravě nejsou úroky z prodlení výslovně zmíněny, soudní praxe se k nim přiklonila a ve sporech je provozovatelům přiznává. Výslovné zakotvení v zákoně však odstraňuje právní nejistotu psaného práva, neboť právní vztahy založené zákonem o rozhlasových a televizních poplatcích nelze považovat za občanskoprávní.

K § 11:

Pokud návrh zákona na několika místech zmiňuje pověřenou osobu, pak ustanovení § 11 jasně shrnuje, co se takovou osobou myslí a rovněž možnost provozovatele vysílání ze zákona vykonávat činnosti pověřené osoby sám.

Tím je nastavena flexibilita a vytvořeny podmínky pro běžné smluvní vztahy a svobodné hospodářské rozhodnutí provozovatele vysílání ze zákona.

K ustanovení se váže rovněž přechodné ustanovení v § 12. odst. 3 zachovávající součinnosti držitele poštovní licence.

K § 12:

V zájmu zachování kontinuity považuje toto ustanovení za splněnou oznamovací povinnost podle nové úpravy, jestliže byla splněna za účinnosti dřívější právní úpravy. Tím je sledováno nulové dodatečné zatížení poplatníků.

Obdobně se řeší účinky osvobození, zde však s ohledem na § 4 odst. 3 byl zohledněn nově stanovený 6 měsíční cyklus, proto bylo nezbytné doplnit lhůtu, v níž účinky osvobození zaniknou (odstavec 1) a osvobození poplatníci budou muset oprávněnost nároku na osvobození znovu prokázat.

K § 13:

Tento zákon nahradí stávající zákon č. 252/1994 Sb. o rozhlasových a televizních poplatcích v platném znění.

K § 14:

Termín nabytí účinnosti zákona je navrhován pevným datem 1. ledna 2005, aby byla respektována doba potřebná k projednání návrhu zákona v Parlamentu České republiky a zároveň aby bylo taktéž možné dodržet požadavek určité legisvakanční doby. Termín 1. leden je zažitým datem, kdy lidé obvykle zjišťují a očekávají změny ve výši poplatků či obdobných plateb.

Jaromír Talíř v.r.
Taťána Fischerová v.r.
Eva Nováková v.r.
Anna Čurdová v.r.
Ladislav Skopal v.r.
Hana Šedivá v.r.

